

Osnovna škola „Gustav Krklec“ Maruševec

Čalinec 78

42243 Maruševec

KLASA: 011-03/23-02/7

URBROJ: 2186-127-03-23-1

Čalinec, 21.12.2023.

Temeljem čl. 70. i 118. Zakona o odgoju i obrazovanju (NN br. 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 07/17, 68/18, 98/19, 64/20, 151/22) i čl. 35. Statuta Osnovne škole „Gustav Krklec“ Maruševec, Školski odbor Osnovne škole „Gustav Krklec“ Maruševec na sjednici održanoj dana 21.12.2023. godine donosi

**Protokol postupanja u slučaju (1) niskog, (2) umjerenog do visokog i
(3) ekstremno visokog rizika suicidalnog ponašanja**

I. Opće odredbe

Članak 1.

- (1) Protokolom postupanja u slučaju (1) niskog, umjerenog do visokog (2) i (3) ekstremno visokog rizika suicidalnog ponašanja (u dalnjem tekstu: Protokol) Osnovna škola „Gustav Krklec“ Maruševec (u dalnjem tekstu: Škola) kao odgojno-obrazovna ustanova uređuje postupanje zaposlenika Škole u slučaju uočavanja suicidalnog ponašanja učenika.
- (2) Izrazi koji se u ovom Protokolu koriste za osobe u muškom rodu neutralni su i odnose se na osobe i u ženskom i u muškom rodu.

Članak 2.

- (1) Zaposlenici Škole dužni su se pridržavati odredaba ovog Protokola u situacijama koje su opisane u ovom Protokolu.

II. Postupanje zaposlenika Škole u slučajevima sumnje ili uočavanja rizika suicidalnog ponašanja

Članak 1.

- (1) Niska razina rizika:

Uočeni su znakovi upozorenja i/ili suicidalne misli bez namjere izvršenja suicida.

Kada vršnjak, roditelj, učitelj/stručni suradnik utvrdi da je učenik potencijalno suicidalan jer izravno ili neizravno izražava suicidalne misli ili iskazuje znakove upozorenja potrebno je:

1. Svaki znak ili prijetnju samoozljedivanjem shvatiti ozbiljno.

2. Odmah pozvati stručnog suradnika psihologa (ili drugog stručnog suradnika ako psiholog nije dostupan) ili reći nekom da ga pozove.
1. Ostati s učenikom do dolaska psihologa/drugog stručnog suradnika, ako psiholog nije dostupan. Smireno razgovarati, ne osuđivati, slušati i pokazati razumijevanje i empatiju.
3. Psiholog razgovara s učenikom na mirnom mjestu, ispituje situaciju i procjenjuje rizik (npr. C-SSRS skala ili detaljnija procjena).
4. Obavještava roditelje, osim u slučaju procjene da će to pogoršati situaciju (sumnja na zlostavljanje u obitelji).
5. Obavještava školskog liječnika.
6. Razvija sigurnosni plan s učenikom i roditeljima.
7. Upućuje roditelje na vođenje učenika psihijatru.
8. Daje roditeljima obrazac na potpis (roditelj potvrđuje da je dobio informacije i da je upućen na vođenje djeteta psihijatru).
9. Dokumentira sve poduzeto.
10. Prati funkcioniranje učenika i surađuje s roditeljima dok traje potreba.
11. Ako je učenik uključen u psihijatrijski tretman, surađuje sa psihijatrom/psihoterapeutom, uz prethodnu pisani suglasnost roditelja.
12. Provodi savjetovanje učenika u Školi i praćenje rizika, nastavlja suradnju s roditeljima i kolegama.

Članak 2.

- (1) Umjerena do visoka razina rizika:

Učenik ima suicidalne misli ili suicidalna ponašanja s namjerom ili željom da umre.

1. Učenik treba biti pod nadzorom, ne ostavljati ga samog, razgovarati s njim na miran način, slušati, ne osuđivati i pokazati razumijevanje i empatiju.
2. Obavijestiti odmah stručnog suradnika psihologa (ili drugog stručnog suradnika ako nije dostupan), učenika ne ostavljati pritom samog. Obavijestiti ravnatelja.
3. Provođenje procjene rizika (C-SSRS skala ili detaljnija procjena). Informacije će, uz suglasnost roditelja, dostaviti psihijatru.
4. Pozvati hitnu pomoć ako je potrebno (slijede postupci kao kod ekstremno visokog rizika).
5. Obavještavanje roditelja.
6. Obavještavanje školskog liječnika.
7. Izrada sigurnosnog plana s učenikom i roditeljima, a ako već postoji, revidiranje plana.
8. Ako nije potrebno pozivanje hitne pomoći i hospitalizacija, a trenutna kriza je pod kontrolom, nakon dolaska roditelja potrebno je:
  - s učenikom i roditeljima raspraviti važnost restrikcije dostupnosti ubojitih sredstava,
  - potpisivanje suglasnosti roditelja za davanja mišljenja škole bolnici/psihijatru i suglasnosti roditelja za kontaktiranje bolnice/psihijatra
  - dati roditeljima kontakte ustanova koje se bave mentalnim zdravljem djece i mladih
  - reći da će ih se kontaktirati i pratiti stanje učenika
  - izraditi plan kontaktiranja kako bi se učeniku osiguralo dobivanje potrebne medicinske pomoći.
2. Dogovor o izvršavanju školskih obveza/nastava u kući/na daljinu/potreba pokretanja postupka utvrđivanja primjerenog programa obrazovanja u suradnji s učiteljima i roditeljima.

3. Dokumentiranje: podatci o učeniku, tko je identificirao suicidalni rizik, razlog za zabrinutost, procjena rizika (tko, kada, na koji način, rezultati), obavještavanje roditelja (tko, kada, jesu li dobili informaciju o odlasku psihijatru).
4. Razgovor sa svim djelatnicima i učenicima koji su bili uključeni u krizni događaj.

Članak 3.

- (1) Ekstremno visok rizik (neposredni):

Učenik je izrazio namjeru izvršenja suicida, dostupna su mu sredstva potrebna da provede plan ili ih je donio u Školu. Suicidalna kriza obično traje nekoliko minuta do nekoliko sati.

1. Ostatи cijelo vrijeme s učenikom, truditi se ne pokazivati uznemirenost, ne osuđivati, slušati i pokazati razumijevanje i empatiju.
2. Osigurati sigurnost ostalih učenika i djelatnika. Omogućiti im razgovor o događaju, potaknuti ih na izražavanje emocija, raspraviti ako se javio osjećaj krivnje i strah od ugrožene sigurnosti sebe i drugih.
3. Pozvati psihologa (ili drugog stručnog suradnika, ako nije dostupan). Obavijestiti ravnatelja.
4. Pozvati hitnu pomoć i policiju, hospitalizacija učenika.
5. Obavijestiti roditelje, osim ako će to pogoršati situaciju (sumnja na nasilje u obitelji).
6. Obavijestiti školskog lječnika.
7. Ako učenik ima ubojita sredstva:
  - ne pokušavati oduzeti sredstvo na silu,
  - smireno razgovarati s učenikom,
  - pozvati policiju,
  - zaštititi područje (evakuirati i ograditi) radi sigurnosti i skloniti svjedoke,
  - pružiti podršku svjedocima (razgovor o događaju, potaknuti ih na izražavanje emocija, raspraviti eventualni osjećaj krivnje i strah od ugrožene sigurnosti sebe i drugih, obavijestiti ih da će suicidalnom učeniku biti pružena pomoć, provoditi praćenje...),
  - nakon što učenik preda ubojito sredstvo, ostati s njim do dolaska hitne pomoći i policije.
8. Suradnja psihologa s medicinskom ustanovom.
9. Kontaktiranje roditelja i učenika tijekom hospitalizacije, kontaktiranje Škole u bolnici, slanje informacija i materijala.
10. Prije povratka učenika u Školu pripremiti plan povratka.
11. Povratak učenika u Školu nakon hospitalizacije u nekim slučajevima treba biti postupan.

Članak 4.

Vodič za podršku učeniku nakon povratka u školu

1. Oprez: rizik suicida povećan je nakon pokušaja suicida.
2. Ako je učenik hospitaliziran, tražiti suglasnost roditelja:
  - za posjet predstavnika Škole bolnici (i suglasnost učenika za posjet njemu),
  - za kontaktiranje psihijatra i uvid u medicinsku dokumentaciju.
3. Plan kontaktiranja učenika u razdoblju izostanka iz Škole.
4. Redovita komunikacija sa Školom u bolnici.
5. Sastanak s roditeljima i učenikom prije povratka učenika u Školu. Razgovarati s učenikom što misli koja podrška mu je potrebna da bi se ponovno uključio u Školu. Pitati ga što bi želio da se kaže učenicima. Saznati koji učenik ili više njih su mu kontakt sa Školom. Uključivanje učenika u planiranje povratka u Školu je korisno jer izravnim uključivanjem dobiva osjećaj kontrole. U Školi se sastaje Razredno vijeće koje pod vodstvom stručnog suradnika izrađuje plan podrške učeniku nakon povratka u Školu.

6. Upoznati se s osnovnim informacijama: razumjeti što je prethodilo statusu visokog rizika ili pokušaju suicida, na što je osobito potrebno obraćati pažnju, koje lijekove učenik uzima.
7. Sastanak stručne službe u svrhu izrade plana podrške učeniku nakon povratka u Školu. U dijelu sastanka potrebno je uključiti roditelje učenika.
8. Dogovoriti sastanak s učenicima prije povratka učenika u Školu, raspraviti njihove osjećaje u vezi povratka učenika u razredni odjel, savjetovati ih kako se odnositi prema njemu, što bi ih u njegovom ponašanju/raspoloženju trebalo zabrinuti, kako mu biti podrška. Biti oprezan da se ne naruši povjerljivost i razmisliti na koji način spriječiti ili prekinuti širenje glasina.
9. Odrediti osobe u Školi kojima se učenik može obratiti kada se loše osjeća (sam ih imenuje) i mirno mjesto (prostor u koji se može povući u slučaju uznemirenosti ili u svrhu obavljanja školskih zadataka).
10. Redoviti kontakti s roditeljima:
  - telefonom, e-poruke i sastanci,
  - sastanak s učenikom i roditeljima s ciljem utvrđivanja potrebe uvođenja primjerenog programa obrazovanja ili privremene podrške, nastave u kući, nastave na daljinu, polaganja razrednog/predmetnih ispita, privremenog prekida školovanja, vodeći računa o najboljem interesu učenika.
11. Razredno vijeće:
  - psiholog daje informacije učiteljima koje su im važne za razumijevanje učenikovih potreba i davanje obrazovne, socijalne i emocionalne podrške, ne daje kliničke informacije ni druge detalje,
  - dogovara s njima strategije podrške učeniku: obrazovne, socijalne i emocionalne,
  - redovita savjetovanja i sastanci.
12. Psiholog je poveznica s učiteljima, što može uključivati sljedeće:
  - pitati učenika u vezi kojih predmeta/dijelova gradiva je zabrinut i raspraviti moguće opcije te o tome informirati učitelje,
  - podsjetiti ih da ne komentiraju učenikove teškoće s mentalnim zdravljem u razrednom odjelu jer time krše pravo učenika na povjerljivost i ne koriste time ni njemu, niti drugim učenicima,
  - educirati učitelje o znakovima upozorenja,
  - redovite konzultacije s učiteljima u svrhu dobivanja informacija o funkcioniranju učenika,
  - smanjiti stres kod učenika (rokovi, način odgovaranja, dijelovi gradiva),
  - dogovoriti dopunski rad učitelja s učenikom i vršnjačku pomoći,
  - pratiti napredak učenika,
  - obavijestiti učitelje o mogućim nuspojavama lijekova i upozoriti ih da obavijeste stručnu službu ako ih uoče.
13. Pratiti probleme u ponašanju i dolaske na nastavu:
  - susretati se s učiteljima da im se pomogne razumjeti koje granice su prihvatljive (kašnjenje na nastavu, rastresenost, pospanost, brzo umaranje - zbog nuspojava lijekova),
  - raspraviti teškoće i mogućnosti s učenikom,
  - konzultirati se sa školskim liječnikom i/ili učenikovim psihijatrom da bi se saznalo jesu li ta ponašanja povezana s lijekovima,
  - pratiti svakodnevne dolaske učenika u školu i odlaske iz Škole,
  - redoviti sastanci s roditeljima,
  - savjetovanje s učenikom vezano za probleme u Školi.
14. Redoviti savjetodavni razgovori s učenikom i procjena rizika.

Znakovi upozorenja

Znakovi upozorenja su uočljivi znakovi koji ukazuju na povećan rizik suicida u neposrednoj budućnosti (minute, sati, dani), za razliku od rizičnih čimbenika koji predstavljaju dugoročni rizik (od jedne godine do cjeloživotnog razdoblja). Osim izravnih izjava ili izravne prijetnje suicidom, često grupa znakova povećava rizik, a ne jedan ili dva pojedinačna znaka.

Znakovi upozorenja organizirani hijerarhijski, prema razini rizika (American Association of Suicidology, 2023.):

Potrebno je odrnah reagirati ako:

1. Učenik prijeti da će se ubiti govoreći: *Želio bih da sam mrtav; Ako mi se... dogodi, ubit ću se; Da me barem nema; Uskoro ću se riješiti muka; Ništa nema smisla* (i drugi načini izražavanja beznađa i bespomoćnosti); *Svima bi bilo bolje bez mene* (i druge izjave i ponašanja koja ukazuju da osoba osjeća da je teret drugima) i sl. (obratiti pažnju na kontekst, učestalost i intenzitet).
2. Neuobičajene i dugotrajnije promjene ponašanja (dnevne rutine, socijalne interakcije, navike i ponašanje općenito), dramatične promjene raspoloženja (uključujući iznenadno poboljšanje raspoloženja) i značajne promjene u spavanju.
3. Učenik traži načine da provede plan suicida: traži oružje, tablete ili druge načine, ima plan gdje može nabaviti sredstva.
4. Učenik govori ili piše o smrti i suicidu: u porukama, na društvenim mrežama, u pjesmama, poeziji, sastavcima, na crtežima...

Ovaj Protokol stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se na oglasnoj ploči i web stranici škole.

RAVNATELJ:

Tomislav Vincak

T. Vincak

1. PREDSEDNIČA ŠKOLSKOG ODBORA:

Dopravka Plahinek

